

Impressie van de informatiebijeenkomst herindelingsontwerp Vijfheerenlanden op 19 december 2016 in partycentrum Het Dak te Leerdam

Het ontwerp voor de herindeling voor de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden ligt sinds 1 december 2016 ter inzage. Er leven vragen over de gevolgen hiervan bij sommige inwoners, vragen als Waarom willen de drie gemeenten worden samengevoegd? Wat voor soort gemeente moet Vijfheerenlanden worden? Tijdens drie informatieavonden gaven provincie Utrecht en de drie betrokken gemeenten Leerdam, Zederik en Vianen antwoord op deze vragen en verschaften zij toelichting op het herindelingsvoorstel.

Opzet van de bijeenkomst

Burgemeester Bruinsma heet de ongeveer 65 aanwezigen in partycentrum Het Dak te Leerdam van harte welkom. Hij licht het doel van deze bijeenkomst toe en geeft aan dat alle vragen aan de orde kunnen komen. Mocht het niet lukken direct antwoord te geven, dan volgt het antwoord later per e-mail.

Gespreksleider Dirk Louter gaat in op het programma en informeert naar de aanwezigen in de zaal. Dat geeft het volgende beeld. Zo'n 30 personen zijn inwoners van Leerdam, 5 van Schoonrewoerd, 5 van Vianen en Zederik en er zijn geen mensen uit Kedichem. Daarnaast zijn er vertegenwoordigers van de raad en het college van burgemeester en wethouders van Leerdam, Vianen en Zederik en van Provinciale Staten van Utrecht (PS). Ook present zijn ambtenaren van gemeenten

Leerdam, Vianen, Zederik en van de provincies Zuid-Holland en Utrecht.

Het verloop van de herindelingsprocedure

Gedeputeerde Mariëtte Pennarts legt in haar toelichting op het bestuurlijk proces van deze interprovinciale herindeling uit dat het gaat om een bijzonder fusietraject. Drie gemeenten hebben gezegd dat ze samen verder willen als de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. Bijzonder is dat deze fusie twee provincies betreft. Dat maakt de rol van de provincie in dit proces groter.

De drie colleges van Leerdam, Vianen en Zederik hebben op 8 december 2015, na een uitgebreid en gezamenlijk onderzoek, de provincies Utrecht en Zuid-Holland gevraagd om een interprovinciale herindelingsprocedure Vijfheerenlanden te starten. Daarop stelden de Provinciale Staten van beide provincies een Interprovinciale Commissie (IPC) Vijfheerenlanden in. De opdracht: stel een herindelingsontwerp en herindelingsadvies op.

Na een periode van overleg met (buur)gemeenten en een aantal samenwerkingsverbanden en onderzoek bereikte de IPC helaas geen overeenstemming over de provinciekeuze. Desgevraagd wees de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) provincie Utrecht aan als partij om het herindelingsproces voort te zetten. Deze keuze werd ingegeven doordat de gemeenteraden van Leerdam en Vianen een voorkeur van indeling bij de provincie Utrecht hebben uitgesproken en de gemeenteraad van Zederik voor Zuid-Holland. Nadrukkelijk is gevraagd om een zorgvuldig proces in te richten en de belangen van Zuid-Holland en andere belanghebbenden in de afweging mee te wegen. Gedeputeerde Staten (GS) van Utrecht stelden na het overleg met GS van Zuid-Holland en de drie gemeenten het herindelingsontwerp Vijfheerenlanden op.

Zienswijze indienen kan t/m 26 januari 2017

Dit ontwerp tot herindeling ligt vanaf 1 december 2016 tot en met 26 januari 2017 ter inzage. In deze periode kan een ieder een zienswijze indienen. Na beoordeling van de ontvangen zienswijzen stellen GS een herindelingsadvies op. Het advies wordt aan Provinciale Staten van Utrecht ter vaststelling voorgelegd en vervolgens doorgestuurd naar de minister van BZK. Op basis van het herindelingsadvies wordt een wetsvoorstel opgesteld en ter advisering aan de Raad van State gestuurd. Uiteindelijk beslissen de Tweede en Eerste Kamer middels vaststelling van de herindelingswet of deze herindeling doorgaat.

Voorstel provincie: herindeling voldoet aan alle criteria

Beleidsmedewerker van provincie Utrecht Hans Versteeg gaf tekst en uitleg over het doel van het herindelingsontwerp en over de rol van de provincie. Een samenvoeging van gemeenten moet volgens de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) gebeuren.

De provincie geeft de minister van BZK een positief advies. Dit na toetsing van het herindelingsverzoek aan de vijf criteria van het Beleidskader gemeentelijke herindeling van het ministerie van BZK: draagvlak (bestuurlijk en maatschappelijk), bestuurskracht, interne samenhang en dorps- en kernenbeleid, duurzaamheid en evenwichtige regionale verhoudingen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de herindeling geen doel op zich is. Het is een middel om een toekomstbestendige gemeente te vormen die haar (wettelijke) taken beter kan uitvoeren, de belangen van inwoners kan behartigen en een betekenisvolle rol in regionale samenwerking kan vervullen.

Op basis van de toetsing concludeert provincie Utrecht dat het herindelingsverzoek van de drie gemeenten voldoet aan alle criteria. Deze fusie van gemeenten wordt breed gedragen en er ontstaat een nieuwe krachtige, duurzame gemeente Vijfheerenlanden.

Gevolg: andere provinciegrenzen

Een gevolg van deze herindeling is dat de grens van de provincie moet worden veranderd: Zederik en Leerdam liggen in Zuid-Holland en Vianen ligt in Utrecht. De nieuwe gemeente zet in op de toekomst van haar inwoners en bedrijven en zoekt een bestuurlijke omgeving waar de meeste kansen liggen (zoals bestuurlijke invloed en economische groei). Een meerderheid van de gemeentebesturen heeft een voorkeur voor de provincie Utrecht uitgesproken. Deze wens is voor provincie Utrecht een belangrijk uitgangspunt bij de afweging.

Maar er speelt meer. Een provinciegrenswijziging heeft invloed op samenstelling en indeling van enkele wettelijke samenwerkingsverbanden als de veiligheidsregio's, gezondheidszorg en omgevingsdienst. Wat zijn de gevolgen voor de organisaties? En wat zijn de financiële gevolgen? Het is in deze fase van het proces bestuurlijk complex om dat inzicht te krijgen. Dat komt onder meer door de verschillende bekostigings-systematieken en kostensoorten die er zijn. Wel hebben al deze organisaties aangegeven dat de kwaliteit van de dienstverlening aan de bewoners van Vijfheerenlanden niet in het geding is en dat ze actief zullen meewerken om de publieke kosten van ontvlechting zo laag mogelijk te houden. Provincie-medewerker Versteeg geeft aan dat het wel van belang om tijdig de organisatorische, operationele en personele gevolgen van de ontvlechting in beeld te hebben. Want hoe eerder die in beeld zijn, hoe meer de publieke kosten kunnen worden beperkt.

Fusieproces van gemeenten

Burgemeester Tjerk Bruinsma heeft intussen heel wat fusies en recent gefuseerde gemeenten meegemaakt. Dat zijn zonder uitzondering complexe trajecten, waarbij veel komt kijken. Maar ook herindelingen gaan vaak gepaard met weerstand. Het valt hem op dat dat laatste in dit traject heel anders is. Het enthousiasme waarmee colleges, raden en medewerkers de samenwerking opzoeken is behoorlijk uniek.

Een voorbeeld hiervan is dat veel fracties uit de drie gemeenteraden al samenwerken en gezamenlijk het besluit hebben genomen om, vooruitlopend op de bestuurlijke fusie, de ambtelijke organisaties per 1-1-2018 samen te laten gaan. Desondanks blijft de fusie een complex verhaal. Er moet nog veel op elkaar afgestemd worden. Denk daarbij aan onder andere de OZB en andere lokale belastingen, subsidies, afval, enzovoorts.

Vragen

In dit verslag zijn de vragen en opmerkingen geclusterd samengevat en beantwoord.

(Water)veiligheid

Hoe blijft de waterveiligheid in de Alblasserwaard Vijfheerenlanden gegarandeerd?

Gedeputeerde Mariëtte Pennarts antwoordt dat de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden binnen hetzelfde waterschap Rivierenland blijft. Deze herindeling en de voorkeur voor de provincie Utrecht als vestigingsprovincie voor de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden veranderen hier niets aan. Met betrekking tot Vianen werkt de provincie Utrecht al samen met het waterschap. Het waterschap ligt in vier provincies en drie veiligheidsregio's. Het gebied waarin dit waterschap werkt, overstijgt dus diverse provinciegrenzen. Het waterschap is daarom gewend om met alle betrokken partners goede afspraken te maken.

De afgelopen periode zijn veel wisselingen geweest met betrekking tot de wijkagenten. Gaat dat ook weer veranderen met deze herindeling? De aanrijtijden van de ambulance worden nu al vaak

niet gehaald. Hoe is dat straks als de nieuwe gemeente in provincie Utrecht ligt?

Burgemeester Bruinsma antwoordt dat de gemeenten en de provincie niet gaan over de politie-inzet. We hebben een Nationale Politie. Een provinciewijziging naar Utrecht betekent wel dat de politiemensen onder een ander politiedistrict gaan vallen, maar dat is vooral een administratief/organisatorische wijziging van de Nationale Politie.

Ook op de organisatie van het ambulancevervoer hebben de gemeenten en provincie weinig invloed. Die onderwerpen staan daarmee dus in feite los van de herindeling. De betrokken samenwerkingsverbanden zullen in het kader van de ontvlechting samen goede afspraken maken over de administratieve/organisatorische wijzigingen en van het materieel.

Identiteit van de kernen

De drie gemeenten hebben nu samen 14 kernen. Komen die kernen met hun eigen identiteit straks nog wel tot hun recht?

De drie gemeenten beschikken nu al over een actief kernenbeleid om de vitaliteit van de dorpen en kernen goed tot hun recht te laten komen. De nieuwe gemeente vindt het van groot belang, zelfs een randvoorwaarde, om de identiteit en unieke kwaliteiten van deze kernen te behouden.

Daarnaast voert de provincie Utrecht in het kader van het programma Agenda Vitaal Platteland een actief beleid op het versterken van de leefbaarheid van kleine kernen. Met het project 'Snel internet voor het platteland' worden de maatschappelijke en economische kansen vergoot.

Wat zijn straks de gevolgen voor de dienstverlening, met name aan ouderen, als er maar een gemeentehuis is?

Burgemeester Bruinsma antwoordt dat de inzet van de nieuwe gemeente is om een goede en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan te bieden. Ook zal er meer gebruik gemaakt worden van digitale mogelijkheden. Ook nu is al geregeld dat een

paspoort of een ander document door de gemeente thuis geleverd kan worden, als het voor de inwoner lastig is om naar het gemeentehuis te komen. De gemeente wil in de buurt van de inwoners zijn waar dit meerwaarde heeft. Dus wordt ook in de toekomst bekeken hoe maatwerkdienstverlening geleverd kan worden aan onze inwoners.

Provinciekeuze

Waarom kiest het gemeentebestuur voor Utrecht?

In principe kan de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden in beide provincies tot ontwikkeling komen. De keuze voor Utrecht betekent dan ook niet dat Zuid-Holland niet goed zou zijn. Het bestuur heeft op basis van een paar, voor haar belangrijke, criteria gekozen voor Utrecht. Dit zijn onder andere de bestuurlijke nabijheid van Utrecht, de energie van de Utrechtse regio (U10) en het feit dat we als Vijfheerenlanden een gemeente van betekenis zijn in de provincie Utrecht, met invloed op regionale vraagstukken. We willen aansluiten bij een regio die economisch sterk is en die investeert in de economische ontwikkeling. Er wordt geïnvesteerd in de toeristische en recreatieve mogelijkheden. De provincie Utrecht sluit daarom het beste aan bij het profiel van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden als het gaat om het borgen van de belangen van de gemeente.

Wat heeft de provincie Utrecht ons en de gemeente Vijfheerenlanden te bieden?

Gedeputeerde Pennarts antwoordt dat Vijfheerenlanden meer dan welkom is in de provincie Utrecht. Provincie Utrecht staat voor bestuurlijke nabijheid. Een belangrijk onderwerp voor Utrecht is de leefbaarheid van de kleine kernen. In het kader van Agenda Vitaal Platteland wordt geïnvesteerd in de bereikbaarheid met openbaar vervoer. Ook is recent besloten om snel internet in het buitengebied aan te leggen.

Daarnaast richt het Utrechtse beleid zich op het behoud en in stand houden van het cultureel erfgoed en een goed functionerend bibliotheeknetwerk.

Kosten / OZB

Een Statenlid uit Zuid-Holland heeft in de pers gezegd dat de inwoners van Leerdam en Zederik een groot financieel risico lopen door een conflict tussen Vianen en een lokale betonfabriek.

De wethouder Financiën van Leerdam, de heer Arie Keppel, antwoordt dat dit conflict er is (al bijna 40 jaar) en bekend is bij Leerdam. Er ligt een grote financiële claim. Gemeente Vianen heeft dit netjes als financieel risico in de begroting staan en er ook een passende voorziening voor getroffen, op basis van beschikbare informatie. Momenteel loopt een arbitragezaak. In verband met het procesbelang kunnen we daar geen nadere informatie over geven. Overigens kennen de andere twee gemeenten, dus ook Leerdam, financiële risico's waarvoor voorzieningen zijn getroffen. Deze informatie is met de gemeenten gedeeld en vormt voor hen geen beletsel voor de herindeling Vijfheerenlanden.

Betekent een grotere gemeente niet automatisch hogere salarissen voor de ambtenaren? Waardoor dan weer de OZB omhoog moet?

Dit is niet het geval. De medewerkers hebben een schaal die past bij hun functie en die blijft gelijk. Overigens kan de fusie er ook toe leiden dat enkele functies/medewerkers boventallig worden, omdat enkele functies worden geschrapt. Deze medewerkers kunnen dan op een andere functie in de nieuwe organisatie of daarbuiten worden geplaatst.

Klopt het dat de gemeenten financieel onder curatele van de provincies worden gesteld?

De provincies hebben een toezichhoudende rol op de gemeentefinanciën. Normaal gesproken is dat beperkt tot een controle achteraf. Maar bij een fusie van gemeenten is wettelijk bepaald dat het financieel toezicht vooraf (preventief) is, voor bepaalde besluiten over nieuwe investeringen. Dit om te voorkomen dat een gemeente eventueel nog grote uitgaven doet die tegen het belang ingaan van de nieuw te vormen fusiegemeente. Leerdam, Vianen en Zederik hebben met elkaar goede afspraken gemaakt over het elkaar vooraf

informereren en afstemmen van nieuwe investeringen. De provincies en gemeenten hebben daarnaast concrete afspraken gemaakt over het preventief financieel toezicht.

Onderwijs

Zijn er gevolgen voor het onderwijs en zo ja, welke? En voor het samenwerkingsverband passend onderwijs?

Gedeputeerde Mariette Pennarts merkt op dat de herindeling niet van invloed is op de schoolkeuze of het onderwijs. Ook nu kiezen ouders en kinderen zelf voor hun school. Binnen of buiten de gemeente Leerdam, binnen of buiten de provincie Zuid-Holland. Dat verandert niet.

Ook in de toekomst wordt er in de regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden samengewerkt als het gaat om passend onderwijs. De drie gemeenten zullen onderzoeken in welke regio passend onderwijs het best geborgd is. In de regio met Gorinchem of in de Utrechtse regio, waarin Vianen samenwerkt. Wethouder Bart Bruggeman van Leerdam, benadrukt dat een provinciekeuze voor Utrecht niet automatisch betekent dat er niet meer in de Zuid-Hollandse regio wordt samengewerkt. Juist ook dan zal op een aantal onderdelen samenwerking met de Zuid-Hollandse regio gezocht worden.

Bibliotheek

Zijn er gevolgen voor de bibliotheek? De provincie Zuid-Holland heeft een eigen programma voor bibliotheken.

Gedeputeerde Mariette Pennarts antwoordt dat de bibliotheken van de drie gemeenten gaan samenwerken. Zij kunnen daarbij aansluiten bij

Zuid-Holland of Utrecht, al is de kans niet reëel dat Zuid-Holland een Utrechtse gemeente wil ondersteunen. Zij meldt voorts dat ook de provincie Utrecht een goed en ruimhartig cultuur- en bibliothekenbeleid heeft.

Reiniging / milieu

Leerdam heeft net een metamorfose ondergaan met het plaatsen van ondergrondse afvalcontainers. Wat gaat de nieuwe gemeente daarmee doen?

Wethouder Teus Meijdam van Leerdam antwoordt dat de drie gemeenten een gezamenlijk afvalbeleid krijgen met een gezamenlijke afvalverwerking. Hij is in overleg met zijn collega van Vianen om hem te enthousiasmeren voor het vooruitstrevend afvalbeleid van Leerdam/Zederik.

Natuur en Landschap

In Leerdam ligt veel natuur en landschapsgrond dat in beheer is van het Zuid-Hollands Landschap. Wat gebeurt daarmee als Vijfheerenlanden naar de provincie Utrecht gaat?

In de provincie Utrecht beheert het Utrechts Landschap veel natuur- en landschapsgronden. Het is aan het Utrechts Landschap en het Zuid-Hollands Landschap om afspraken te maken over het beheer en eigendom van natuur- en landschapsgronden als de provinciegrens wijzigt. Overigens kennen de organisaties elkaar en spreken elkaar regelmatig.

In zijn slotwoord bedankt burgemeester Bruinsma de aanwezigen voor hun komst en nodigt hen uit om na afloop onder het gebruik van een drankje nog na te praten.

Een impressie van deze avond wordt op de website van de provincie Utrecht geplaatst. Voor actuele informatie over de herindelingsprocedure Vijfheerenlanden wordt verwezen naar:

www.provincie-utrecht.nl/gemeentelijke-herindelingen